

O'zbekiston adabiyoti va san'ati

ЎЗБЕКИСТОН АДАБИЁТИ ВА САНЪАТИ • Haftalik gazeta • 1956-yil 4-yanvardan chiqqan boshlagan • 2004-yil, 1-oktabr • № 39 (3765)

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
ФАРМОНИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАДАНИЯТ ВА СПОРТ ИШЛАРИ ВАЗИРЛИГИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ ТЎҒРИСИДА

Маданият ва спортни ривожлантириш муаммоларини комплекс тарзда ҳал этиш, жисмонан соғлом, маънавий жиҳатдан бой ва баркамол шахсларни тарбиялаш учун шарт-шароитлар яратиш, соғлом турмуш тарзи ва спортга муҳаббат туйғусини сингдириш, аҳолининг маданий ва эстетик талаб-эҳтиёжларини янада тўлароқ қондириш, шунингдек маданият ва спорт соҳасини бошқаришни такомиллаштириш, бу соҳада давлат сиёсатини амалга оширишни мувофиқлаштириш даражасини кўтариш мақсадида:

1. Ўзбекистон Республикаси Маданият ишлари вазирилик ҳамда Ўзбекистон Республикаси Давлат жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси тугатилиб, уларнинг негизда Ўзбекистон Республикаси Маданият ва спорт ишлари вазирилик ташкил қилинсин.

2. Куйидагилар, Ўзбекистон Республикаси Маданият ва спорт ишлари вазирилик фаолиятининг асосий вазифалари ҳамда йўналишлари этиб белгилансин: маданият ва оммавий спорт соҳасида ягона давлат сиёсатини амалга ошириш, халқнинг бой маданий меросини қайта тиклаш, асарлар мобайнида шаклланган юксак маънавиятни, халқ аъёнлари ва урф-одатларини ҳар томонлама ривожлантириш, жисмонан соғлом, маънавий жиҳатдан бой ва уйғун камол толган шахсларни вояга етказиш борасидаги комплекс чора-тадбирларни амалга ошириш; миллий истиқлол ғоясидан, Ўзбекистон халқининг маданий ва маънавий-ахлоқий аъёнларидан келиб чиққан ҳолда аҳоли ўртасида маданий-маърифий, физкультур-соғломлаштириш ва оммавий спорт ишларини амалга ошириш, одамларнинг маданий ва эстетик эҳтиёжларини янада тўлароқ қондириш;

Давоми иккинчи бетда.

Ўзининг бор меҳри ва қалб кўрини бола-ларга бериш, уларнинг ҳаётига маъно бағиш-лаш учун ўз ором ва ҳаловатидан воз кечи-б, дунёда билим ва маърифатдан қудратлироқ куч йўқ эканини йиллар, асрлар давомида

исботлаб келатган сиз, муҳтарам устозлар олдида бугун бош эгиб ҳар қанча таъзим қилсак, шаънингизга энг гўзал ташбҳалар айтиб, самимий тилақларимизни изҳор эт-сак, арзийди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам КАРИМОВнинг
Ўзбекистон ўқитувчилари ва мураббийларига
йўллаган табригидан

БАДИЙ ТАҒРАККУР МАСКАНИ

Бугунги Ўзбекистон тасвирий санъатининг илдиэлари қадим-қадимларга бориб тақалади. Даст-лаб тошларга, деворларга ишлан-ган суратлар бора-бора ўтмиш-дошларимизнинг маънавий ҳаёти-дан мустаҳкам ўрин ола бошлади. Замонлар ўтиб юртимиздан жаҳонни ҳайратга солган мусав-вирлар, ҳайкалтарошлар етишиб чиқдилар.

Ота-боболаримиздан қолган ме-росни авайлаб сақлаш билан бирга, ундан ибрат олиб кишиларимиз ба-дий маънавиятини юксалтириш, тари-хий ва замонавий асарларни ўрганиш, уларни баҳолаш эҳтиёжи бундан ярим

аср олдин олий бадий таълимнинг юзага келишини таъминлади. Камо-лидин Бехзод номидаги Миллий рас-сомлик ва дизайн институти шу соҳа-да буйича республикамиздаги таянч олий ўқув юрти ҳисобланиб, маъзу-р соҳаларда барча олий ва ўрта санъат ўқув юртиларига ўқув-услубий ёрдам беради.

Маъзу-р олий ўқув юртига буюк му-расиди Камоллидин Бехзод номи бе-ригани бежиз эмас. Зеро, у яратган асарлар ўрта асрлардаёқ бутун дунёга машҳур бўлган. Бехзод Шарқ миниато-ра мактабига асос солган бетакор

ижодкордир. Бинобарин, институт на-фақат жаҳон санъати йўналишида ижод қилишга, балки том маънода Шарқнинг бой бадий-тасвирий мада-ниятини тиклаш ва ривожлантиришга қодир мутахассислар тайёрлашни ўз олдига мақсад қилиб қўйган.

Ана шу мақсадни муваффақиятли амалга ошириш йўлида ҳозирги кун-да институтида бешта — тасвирий санъ-ат, амалий санъат, санъатшунослик, дизайн, кадрлар малакасини ошириш ва қайта тайёрлаш факультетлари фа-олият кўрсатмоқда.

Давоми иккинчи бетда.

ҲАЁТ ВА ИЖОД ДАРСХОНАСИ

Назаринда, инсон хотираларининг энг ширин, қувноқ ва бегубор дам-лари асосан болалик ва талаблик йиллари билан боғлиқ бўлади. Бола-лик хотиралари кейинчалик элас-элас кўз ўнгингиздан ўтиб турса, та-лаблик даврини ҳамиша аниқ, тўлиқ кўз олдингизга келтиришингиз мумкин. Чунки инсон ақли анчайин тўлишиб қолган, оқ-қоранинг фарқи-га борадиган бўлиб, мустақил фикрлаш даражасига етганида олий ўқув юрти талабаси бўлади. Шунинг учун ҳам бу давр одамга кўп нарса бера-ди. Ҳатто уни шахсининг шаклланиш даври ҳам, дейиш мумкин.

Агар шу маънода қарайдиган бўлсак, менинг ҳам ҳаяжонли, сурур-ли дамларим Ташкент давлат мада-ният институти бағрида кечган. Очига, қўшиқнинг нима эканлигини, санъатнинг паст-баланд йўлларидан ўта билиш сир-синаотини, кўйинг-чи, ҳақиқий мадани-ятни шу даргоҳда ўргандим. Бундан ташқари, институтидаги халқ бадий ижодийти, иктомий-маданий фаоли-ят, клубхона-ахборот фаолияти-ни бошқариш, касбий-педагогик тайёргарлик, маданиятшунослик фа-култетларидаги ўқиш жараёнлари-ни кузатиш, институт доирасида ўтадиган учрашувларда, турли ке-чаларда, байрам тадбирларида қат-нашиб, анчайин таъриба ортирдим.

Кези келганда бир нарсани очик айтишим лозим. Аксарият қўшиқчи-ликка ихлосманд ёшлар «овозим бўлса, қўшиқ айтиш техникасини эгаллаб олсам, атрофимда уч-тўрт киши ўралашиб қила бўлди, бема-лоп хонандлик қила олам», деган ҳаёлда юришади. Ҳатто ўзини «ис-тедодли» деб билган баъзи йигит-қизлар ўқимай туриб ҳам қўшиқчи бўлиш мумкин, деб ўйлашади.

Ўқиш йиллари давомида мен бу каби хом халқларнинг бари пуч эканлигини англаб етдим. Чунки дунёда профессионализм деган гап бор, ахир. Нафақат санъаткор бўла-ман деган одам, балки бошқа касб эгалари ҳам ўз соҳасининг билим-донини бўлишлари учун, албатта, ўқув юртида профессионал таъ-лим олишлари шарт. Чунки инсти-тутдаги ўқиш жараёнида устозла-римиз, профессор-ўқитувчилардан шунчалик кўп нарса ўргандикки,

КУТЛОВ

ижодий фаолиятим давомида бу-нини ўрнини бошқа ҳеч қандай са-боқ тўлдирга олмаганим тобора чуқурроқ ҳис қилиб бораётиман. Ҳозир ўйлаб қарасам, устозла-римиз фақат ўзлари ўтаётган фан доирасида чекла-ниб қолмасдан, бизга ҳаётдан, ижоддан ҳам муҳим сабоқлар беришган экан. Муҳими, улар бизни санъатдаги ўзимизни эмас, ўзимиздаги санъатни қадр-лашга, Оллоҳ берган истеъдодни тўғри йўналтиришга ва уни суиис-теъмо-л қилмасликка ўргатишди.

Мана бугун, биз, собиқ талабалар учун сеvimли ва қадрдон бўлган, ум-римизнинг бегубор ва гўзал фас-ларини ўтказганимиз илм маскани — Маданият институти ташкил то-пганига ўттиз йил ўтди. Айтишга осон бўлган бу рақам остида аслида шу даргоҳда хизмат қилаётган бар-ча устозларимизнинг катта меҳнат-лари ва заҳматлари ётибди.

Талабаларга сабоқ бераман деб сочлари оқарган ва ҳали оқариб улгурмаган барча устозларимизни институтиимизнинг 30 йиллиги ҳамда ўқитувчилар ва мураббийлар кўни билан муборақбод этаман.

Азизлар, барча чеккан заҳматла-рингиз, сабру тоқатларингиз учун Сизлардан бир умр миннатдоримиз. Сиз ва биз эътиқод қўйган бу илм даргоҳи бундан буён ҳам гуллаб-яшнасин, Ватанимиз раванқи ва фарзандларимиз баркамоллиги йўлидаги саъй-ҳаракатларингиз бундан-да самарали бўлсин!

Илҳом ФАРМОНОВ,
Ўзбекистонда хизмат
кўрсатган артист

Ёш авлод камолини кўриш... Муаллим учун бундан

ҳам ортқироқ бахт борми?! Албатта йўқ. Сурхондарё-лик меҳр ўқитувчи, халқ маорифи аълочиси Маҳмуд Хуррамов бир умр шу бахтга, заҳматли меҳнат эвази-гагина келадиган шу ҳаловатга интиди. Уни тоғди ҳам.

Кўпчиликка аён: инсоннинг ҳаёт йўли текис ва раво-н эмас. Бир қўшиқда айтилганидек, «ярми шодлик, ярми ғам». Йўқса, Маҳмуд ака салкам ўттиз йил хизмат қилиб қўйган билим даргоҳи — Алишер Навоий номидики мак-табдан кетишга мажбур бўлармиди...

Воқеа бундай бўлган эди. Маҳмуд ака раҳбарлигидаги синфнинг энг аълочи ўқувчисига «олтин медал» берили-ши мўлжалланган эди. Иттифоқо, айрим маъму-рларда таниш-билшичлик касали хуруж қилиб қолди. Натияжа-да, «олтин медал» уни олишга ҳар жиҳатдан ҳақли бўлган аъло-чи ўқувчи қилиб, сал мундариғига насиб этадиган бўлди. Ноҳақли қилиб муро-са олмайдиган Маҳмуд ака буни қабул қила олмади. Ҳатто, қанчалик оғир бўлмасин, қадр-дон мактабининг тарк этди.

Уз касбининг устаси кўчада қолармиди?! Уни Сурхон-дарё гидромелиорация техникумига ишга тақийф этишди. Педагогик фаолиятини мазкур техникумда давом эттирди. Бой кутубхонаси бўлмаган ўқитувчи ҳам ўқитувчиси? Маҳмуд ака болалигиданоқ китобга меҳр қўйди. Бухоро Давлат педагогика институтида (ҳозирги Бухоро Давлат университети) ўқиб юрган чоғларида, эҳтимол, таомдан, кийимдан пулни ангадир, лекин китобдан аямасди. Шу боис ҳам унинг кутубхонасида Кошгарийнинг «Девону луғотит-

турк-идан улуг Навоий асарлари кўпжидлигича, Адиб Ахмадининг «Хиба-ул-ҳақоийк»идан «Бобурнома»ю «Тавъиз ул-ошиқин»нинг академикларига, кўйиники, мумтоз ва замонавий адабиётга дахлдор барча нодир китобларни учратиш мумкин. Ҳали бу ҳаммаси эмас. Бу кутубхонада мактаб ва маорифга, адабиётга оид барча газета-журнал-лар тахлиланиб мавжуд. Шуларнинг ўзидек Маҳмуд ака-нинг ўз устида тинимсиз излангани, доимий муролаа бил-лан шуғуллангани далилдир.

Биронта ҳам дарсга махсус тайёргарликсиз кирма-ганман, — дейди Маҳмуд ака. — Ҳар бир дарсда ҳеч бўлма-са битта янглик айтмаган ўқитувчини мен тушунмайман, тушунмайман.

Табийки, бундай изланиш ўз самарасини бермай қол-майди. Маҳмуд аканинг заҳматли меҳнати муносиб тақ-дирланди. У «Шурат» медали билан мукофотланди, халқ маорифи аълочиси бўлди. Шогирдларининг ичидан фан докторлари, профессорлар, арбоблар етишиб чиқди. Улар она тили ва адабиётини унутилмас сабоқлар берган ус-тозлари Маҳмуд ака Хуррамовни мудом йўқлаб, сўхбатла-ридан, насихатларидан баҳраманд бўлиб туришади.

Дарвоқе, Маҳмуд ака қадрдон мактабидан кетган йили унинг аълочи ўқувчиси олий ўқув юртига кирди. Ҳақли бўлма-гани ҳолда «олтин медал» олган «эркактой» эса «Яқилди», Барибир, ҳақ қарор тоғди. Маҳмуд аканинг аълочи ўқувчиси бу-лун эл ҳурмат қилган арбоб даражасига кўтарилди.

Сиз бахтисиз, Маҳмуд ака! Сизга ҳавасим келади!

Нурбой АБДУЛҲАКИМ

МЕҲРЖОН — ХАЛҚ САЙЛИ

Фафур Фулом номидаги мадани-ят ва истироҳат боғида Меҳржон халқ сайли бўлиб ўтди. Байрам иштирокчиларини Ўзбекистон халқ шоири Абдулла Орипов ва боғ раҳ-барни Баҳодир Султонов самимий кутладилар.

Кутловлар байрам мушоирасига улашиб кетди. Таниқли шоир Ҳайдар Муҳаммад она замин меҳрига бағиш-ланган шеърларидан ўқиди.

«Кулги — чеҳранинг гули» деб номланган даврада ичакузди аския-пайровлари томошабинларга завқ-

шавқ улашди. «Меҳржон» театр-студияси ижодкорлари билан учрашув, «Улугбек юлдузлари» ҳаваскорлик жамоасининг концерт дастури, се-вимли хофиз Хожикабар Хамидов-нинг лирик қўшиқлари байрамга фаяз бағишлади. Алоҳида майдон-чаларда спорт мусобақалари, стол тенниси, шахмат-шашка беллашу-лари ўтказилди.

Сайлида олтин куз неъматлари — мева-сабзавот, полиз, дон ва бошқа озиқ-овқат маҳсулотларининг кўрғаз-ма савдоси уюштирилиб, байрам иштирокчилари олтин куз соҳавати-дан баҳраманд этилди.

МУҲАРРИР МИНЪАРИ

Хоҳлаган ки-шингиздан «Мак-табини қачон ту-гатгансиз?» деб сўранг, бетўхтов жавоб беради. «Қайси мактабини?» деган саволингизга ҳам аниқ жавоб оласиз. Аммо «Уша, ўзингиз ўқиган мактабга охириги марта қачон боргансиз?» деб сўраб қолсангиз, сўхбатдошингизни қутилмаганда хижолатга қўйган бўласиз. Негаки, ўзингиз ўқиган, ҳарф таниган, хат-саводингизни қўйиб бориб туриш, мак-табдан, ўқитувчилардан, ҳеч бўлмаса биринчи ўқитувчилардан хабар олиш, афсусларким, кўпчилиги-миз учун одат эмас. Бу нарсага мажбурлаб ҳам бўлмай-ди. Чунки, ўтган кунларни эслаб туриш — кўнгил иши, виждонга ҳавола гап.

ЖАВОБИНГИЗДАН ҚОНИҚАСИЗМИ?

Ушбу сатрларни ўқиётиб, сиз ҳам ўзингизга шу саволни бериб кўринг — жонажон мактабингизга охириги марта қачон боргансиз? Жавобингиздан ўзингиз қониқасизми?

Мактабини тамомлағач, битирувчилар ҳар ёққа қараб пар-воз қилишади. Омади қолиб, билими қўл келиб олий ўқув юртига кирганлар танлаган мутахассисликлари бўйича ма-лакали касб эгалари бўлишса, кимлардир ўзини меҳнатга, ҳунарга уради. Яна кимдир мутлақо бошқа, бировнинг ҳаё-лига келмаган йўлдан кетади. Қисқаси, кимнинг ризиқи қаер-га сочилган бўлса, ўша ерда умргузарилиб қилади.

Энг чека вилоятнинг энг чека қишлоғидаги қўримсизги-на мактабга бориб собиқ ўқувчилар тўғрисида сўранг. Бугун ҳаёти, билим савияси биринчун одмлашиб қолган ўқитувчи-лар ички бир ғурур билан «Фалончи Фалончиёвчун шу ерда ўқиганлар, у кишига шахсан ўзим сабоқ берганман» дея номи эл-юртда машҳур бир неча кишининг номини тилга олишади. Халқ артисти, вазири, депутат, тадбиркор ва ҳоказолар. — «Кўришиб турасизларми?» десангиз, «Ҳа, онда-сонда телеви-зорда кўриб тураман, бу ёқларга келишга вақтлари йўқ-да» дейишади беозоргина, хафа бўлишмайди. — «Майли, келиш-маса ҳам, ахир ўзимиздан чиққан болалар-ку...»

Қишлоқ мактабларининг кўпчилигида «Мактабимиз фаҳри-ёки «Биз сиз билан фахрланамиз» деган алоҳида жой қилиб, собиқ ва бугунги кунда машҳур ўқувчиларнинг суратларини, шоир, ёзувчи ёки олим бўлса, китобларини кўз-кўз қилиб қўйишади. Келган меҳмонга эринмай, гапириб беришади.

Ҳоҳ газеталарда «Фалон олийгоҳни фалон йили битирган собиқ курсдошларингиз учрашуви бўлади» деган эълонга кўзим тушиб, ўзимча хаёл қиламан. Нега энди бундай учрашувлар-ни мактабларда ўтказиш мумкин эмас? Бунинг учун Маҳка-маннинг қарори ёки ҳокимнинг буйруғи талаб этилмайди. Кўнгли эҳтиёжи, инсонийлик бурчидан келиб чиқиб, кимдир ташаббусни қўлига ола, ташкил этса бўладиган иш. Тасав-вур қилинг. Эллик ёки олтиш йилдан бери битирувчиларни катта ҳаётга пешима-пеш кузатаётган оддий қишлоқ мактаби ҳам, боринги ҳар йилги қадридорлардан тўрттадан келсин, меҳмонларни бағрига сиғдира олмай қолади.

Бундай учрашувларда жуда кўп муаммоларни ўзаро ҳал этиш мумкин. Нега десангиз, оддий қишлоқ ўқитувчиси масъ-ул раҳбарнинг олдида, масалан ҳокимнинг қабулига турри-дан тўғри қира олмайдми. Қабул қилин, соатини қутиб ўти-ришга эса вақти йўқ, дарсга ҳозирлик қўриши, консект баи-ши керак. Қирган чоғида ҳам, у ўзининг шахсий муаммола-рини эмас, ўша масъул раҳбарларнинг, бир вақтлар айна шу жойда ўқиб савод чиқарган, бугун эса катта лавозимлар-да ишлаётган таниқли кишиларнинг фарзандлари, набирал-лари ёхуд қавм-қаринодошлари тўғлан олаётган мактабнинг, синф хоналарининг, чакка ўтиб ётган томининг, хануз битма-ётган қўшимча хоналарнинг дардини айтиди. У ўзинга сўра-маслиги мумкин, аммо мактаб учун, болалар учун, таълим-тарбия учун сўрайди. У бугун вазирилик курсидада ўтирган собиқ ўқувчисини, бошқа бир жойда завод, фабрика, қўшма қорхона қураётган тадбиркорни ҳар кўни кўра олмайдми. Қу-рилиш қорхонаси раҳбари ёки бошқарма бошлиғига бево-сита йўл топа билмайди. Агарки, бугун турфа хил лавозим-ларда ўтирган собиқ ўқувчилар ҳеч бўлмаганда бир йилда бир марта йигилиб келишса, ўқув жараёни билан танишиш-са, синф хоналарини, кутубхонасини, спорт залини ўз кўзлари билан кўришса, устозларини тоқат билан тинглашса, ишон-чином қилишса, жуда кўп муаммолар осонликча ҳал бўлади.

Гап фақат мактабга бориб ўнга моддий ёрдам кўрсатиш устида бораётгани йўқ. Бу муаммо билан давлатимизнинг ўзи махсус Дастур асосида шуғулланмоқда. Бугдой нонинг бўлмаса ҳам бугдой сўзинг бўлсин, дейди халқимиз. Мак-табга боришингиз энг муҳим жойи шундаки, ўқувчилар сизни кўришади, овозингизни эшитишади. Сиз уларга қандай ўқи-ганингиз, ёнгиларнинг қандай эгалланганингиз, қўйинчиликлар-ни қандай билганингиз, қанчадан-қанча хузу-р-ҳаловатлардан воз кечиш ҳисобига эришган ютуқларингиз тўғрисида сўзлаб берасиз. Омад ва омадсизликнинг сабабларини таҳлил эта-сиз. Бир қарашда жозибали, роҳатбахш тўғилган сароб йўлларга қириб, адашганлар қисматини мисол қилиб кўрса-тасиз. Билсангиз, мана шу сўзларингиз бугун жуда ҳам му-ҳим. Ёшлар онги ва қалбини эгаллаш учун кураш айна а-вжига чиққан, турли хил зарарли оқимларнинг хатарли ху-ружлари пайсамайтаган бугунги кунда сизнинг жонли сўзин-гиз, шахсий ибратингиз, ҳаётий тажрибаингиз, огоҳликда да-ъватингиз жуда ҳам керак.

Ёшлик йиллари ҳаммамиз ҳам кимгадир ҳавас қилган-миз. Устозларнинг яхши сўзлари, яхши ниятлари бизга қанот бўлган. «Бир кун келиб машҳур бўлиб кетасизлар, ора-ларингиздан таниқли олимлар, врачлар, санъаткорлар чи-қиши мумкин...» дейишганда, ишонганмиз. Белимизни шунга қараб болаганмиз. Энди эса бу сўзларни биз айти-шимиз керак. Ёш авлодга энди бизнинг сўзларимиз қанот бўлсин.

Шу маънода бир мулоҳазани ўртага ташламоқчиман. Ва-зирлар Маҳкамасининг қарорига биноан мамлакатда мак-таб таълимини ривожлантириш давлат умумийлиги дасту-ри амалга оширилмоқда. Шу муносабат билан ҳар ойнаинг маълум бир кўни мамлакат бўйича «Мактаблар кўни» деб эълон қилинса, шу кўни масъул лавозим эгалари алоҳида тақдирли кутиб ўтирмай, ўз худудларидаги мактабларга келишса, педагогик жамоа, ўқувчилар билан сўхбатлаши-са, бирорта енгилроқ дарсни бирга тинглашса, ошондан эл қатори бир пивёла чой ичмаса, спорт майдончасида оз-роқ бадантарбия қилишса, қанқоқ яхши бўларди.

Ҳаётини тараққийти, миллий ривожланишни мактаб ва у ер-даги намунали ўқув жараёнини тасаввур этиб бўлмайди. Ри-вожланган ҳориқий давлатлар тажрибасига ниҳоят ташлай-дан бўлсак, мактабдан узоқлашмаганимиз маъқул. Зеро улуг бобомиз Алишер Навоий ҳазратлари айтганларидек:

Ҳақ йўлида ким сенга
бир ҳарф ўқутсин ражб ила,
Айламак бўлмас адо
онинг ҳақин юз ганж ила.

«ГАЛЛАБА» ХАМКОРИНГ БУСА,
ХИСОВДАН АДАШМАЙСАН!

UJB O'ZUYYOYJAMG'ARMABANK
Imkoniyat yaratamiz

Умида АБДУАЗИМОВА

ҚУРҚУНИНГ МЕНГА ЁҚИШДАН

КЕЛСАНГИЗ...

Бошим кўкка етгайди, бир сўроқлаб келсангиз, Тун йироқлаб кетгайди, кун чарақлаб келсангиз. Оймомага кўр ташир ўзини куёш билсангиз, Мен доим ўн беш яшар, сиз ўттиз ёш бўлсангиз!

Васлингизни, ой, йиллаб, яшадим сизни тилаб, Мен сурма кўз қиз эдим, сиз қаламқош бўлсангиз! Дилимда бир мулло, тилимда бир калима, Сиз деб бўлмайн адо, қиё боқинг салгина.

Мен ўзим керак кўрни топарман шу боқишдан, Айтгай келганда ўрни: — Қурқинг менга ёқишдан! Қаршингизда чўғ бўлиб, лов-лов ёнган лоламан, Ҳаловатдан айирган алангада қоламан.

Ёниб-куйган пайтимда менга ёрдам берманглар, Оловни шёр-байтимда ўчирай деб юрманглар. Ёнган юракнинг сизга чўғи тўшмай илож йўқ, Нима бўлди деб бизга, сўзлашишга тилмоч йўқ.

Бошим осмонга етар, завққа тўлиб келсангиз, Ойга кўр ташлаб кетар куёш бўлиб келсангиз. Ёр васлини ой-йиллаб кутдим бир мўъжиза деб, Яшадим дилим тиллаб, ўйламанг оғизга деб.

Фаросат-фаҳм қилиб, ёрим, келар бўлсангиз, Сиз менга раҳм қилиб, алангамда тўлмангиз! Ох, тил қотан танглайда, дилда тугун сир-асрор, Қачонгача, воҳ, қандай, кўзлар сирингиз асрар?..

БИРОВ

Мен сени бировга берман, бировда юрибман ўзим ҳам, Узоқдан — бировдан кўраман, тиланиб сендаги тўзимдан.

Оёғим остида олмалар — тўкылган ё пишиб қоқинган, Ноаниқ қисматли олмалар ол бўлган юзлари олқишдан...

Сен эса олмадек ол қиздан олқишлар эшитиб яшайсан,

Олқишдан толиқиш бор тизда, сўрамас биров ҳол, тошдайсан...

Ҳам сенинг, ҳам менинг гафим еб ўртада бир туйғу сарсондир, Йўқотган, топинган камим деб, гафлати гурбатим ларзондир.

Тошдайсан, дилингда хавотир, яшайсан топмасдан ҳаловат, Дилингда бир ҳазин наводир, тилингда гафимга саловат...

ВИЖДОНИМДИР

Онангдан ҳам, отангдан ҳам, Она юртинг — ватангдан ҳам, Болангдан ҳам, ёрингдан ҳам, Жамки йўқ, борингдан ҳам Устун бўлган бир жонинг бор — Саодатли виждонинг бор!

Юрагингнинг қатида у, Яхши-ёмон вақтингда у, Кимлигингни айтиб турар, Сени тўғри йўлга бувар, Сендан кетмас шаън-шонинг бор, Садоқатли виждонинг бор!

Томирда токи қоним бор, Насабим бор ва номим бор, Айтар сўзим — ўзим бордур, Чақноқ кўзим, юзим бордур, Ва жонимдан айримасман, Виждонимдан айрилмасман!

Виждоним бор — ватан шудир, Тоза вужуд ва тан шудир. Ота-онам, ёрим ҳалол, Она юртинг — билмас малол, Зурриёдим, ризк-ноним бор, Мангу ҳамроҳ — виждоним бор.

Мен виждонинг кўзгусидан, Виждонли қалб орузусидан Қараб ўзини тўзаттайман,

Иллатларни тутатгайман, Менинг меним — виждонимдир, Оға — иним — виждонимдир.

ОНАМНИНГ ОРЗУСИ

Сиздир тўйим, тантанам, суяччимсиз қийин дам, Уйдаги файз-баракам, оруз-ўйимга ҳамдам!

Кўзимдаги кулгумсиз, сўзимдаги ўқтамлик, Жаҳоним, жон мулкимсиз, якка жоним — як танлик.

Метин бардошга балли, балли кенг фель, юракка, Қор ёққанда ақалли чиқмаган қор куракка.

Сиз тоғора экансиз, тоғорачалар сиққан. Сиз тоғ олча экансиз, бало қушларин йиққан.

Сизда бунчалар таъбир, шунчалар чидам, барлош, Ҳатто тушимга сабрий айтгучи нажот дарлош!

Сиз тушим жон, юрагим, мен томон бўлинг, онам! Ер босиб, кун кўрмагим-чун омон бўлинг, онам!

Қизиқ, мен она ёшда сизга қилсам-а, нола! Сиздаги чўғ бардошдан ололмай кўзда жола...

ГУЛ

Сариқ атлас сеп ёйиб, боғимда куёш парлар, Гул шабнамга юз чайиб, хусним кўр, — дея чорлар. Болари гулга қўйиб, бол-асал йиғмоқ бўлса, Қапалак гир айлаиб, сўрашин кўрдим бўлса...

Гул кўрки, чиройига оловдай ишқим қалаб, Эгилди гул пойига, текизаман мен ҳам лаб. Ва дейман, гул бўлмоқлик жуда ҳам қийин ишдир, Баҳору ёз ўтар, лек куз келар, олда қишдир...

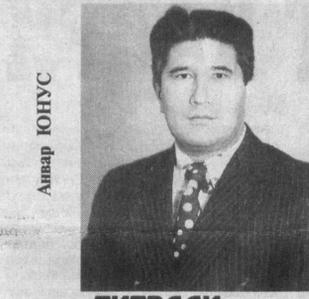
рида ётган сумкасини олиб келди.

Чалқанча ётган марҳумга бир зум термулиб қолдим. Коплама тишлари ёнгирига ётар, юзи, лаблари кўкара бошлаган эди. Кимдир ачинапти, кўзлари бежогина йиғит бечора болнинг чўнтагини қовлаб ҳужжат кидириш билан овора, кимдир ишга кечи-

Ҳаммаёқни ларзага келтириб «тез ёрдам» машинаси етиб келди. Чол энди уларнинг ёрдамига муҳтож эмас. «Биланларингни қилинглар» дейётгандек бемалол ётарди. Чолни олиб кетишди, шундан сўнг ҳаммамиз тарқалиб кетдик. Кунлар ўтди. Бу йўлақдан хар кун

хар бирида ўзига хос тақдирларни кўрадим. Айнакча, ўша кунги воқеа онла-шуримга аниқла-чон ўз муҳирини босиб бўлган, ўлган одамнинг чўнтагини қовлаётган кўзлари бежо йиғит, муқаймоқ ялаётган яшил дуррачали хоним, марҳумнинг манзилни излаб кетаётган одамларнинг чўхраси — бирма-бир намоеён бўлаверар эди. Хар гал шу жойдан ўтаётганимда, чол бандиликни бажо келтирган бир парча жойга хайрихолик назари билан термулар эдим. Ким эди у? Юрагим касал, анча кекса бўла туриб оғир сумка кўтариб юришга тирикчилик мажбур қилдимми? Фаранглардан бор эдимми ёки ақво ёлғизимми? Қабри тепасида «отам-ов» деб йиғилар туррадигани борими, йўқимиди?..

Емгирларни гоҳ шивалатиб, гоҳ шаррос куйдириб кўнглимиз хотиндек баҳор ҳам ўтиб кетди. Кимдир боғи жойда маст бўлиб думалаб ётди, яна кимдир чарчаб дам олгани ўтирди. Кимдир киз қўчоқлаб ўтди, кимдир қовжирган ўларни супуриб-сидириди. Ёз кунларининг бирида мени жимгина тинглайдиган йўлагимдан ўтиб борар эканман, кўзим айнан ўша жойда йиғилар турган тўрт-беш ёшлардаги болага тушди. У овозини баянда кўйиб йиғлаётди. Қўлида ширин мак-жўхори қаламчалари тўлдирилган қутча. Болакай тинимсиз йиғлар, куёш қуюқ дархотзорлар орасидан унинг бошига бор буйча ёдларини тўшириб олган, атроф аллақандай рангоранг нурулардан ёришиб кетгандек эди. Ўйнаб юриб адашиб қолган болакай томон яқинлашдим, чол ўлиб қолган парча жойни бошига мажбур бўлдим. Боланинг кўз ёшларини ардгим, юпатдим, у жим бўлди. Қўчаларидан уш-лаб у яшайдиган ўй томон юриб кетди. Ўша кунги воқеадан сўнг ўзимни биринчи марта енгил ҳис қилдим.

Анвар ЮНУС

ТИТРАДИ

Титради, гул баргида, бир қатра шабнам титради, Боғ аро шўрида бўлбл кўзда нам титради.

Ҳар чечак атрини пуркаб, кезди мажнунвор сабо, Ёр кучоғида санамдек фасли кўклам титради.

Тоғу саҳролар ичинда вола қолмиш лолалар, Майсалар чайқалди сархўш мисли олам титради.

Тоқи кўкдан қатра-қатра ёғди абри найсонлар, Ҳайригул, нариз қўлида қосан Жам титради.

Кўксиди дилбар соғинчи, ёқди жисму жонини, Ҳажр аро ўртанди Анвар, оҳидан шамъ титради...

ОРАСИНДА

Борман, ошику зор орасинда, Нолам қолибдур тор орасинда.

Севганлар билур, севилган билур, Гунча очилгай хор орасинда.

Кўнглим етисса зулфинида бир бор, Жон берай икки мор орасинда.

Ишқинг давсонни қилдим ҳамина, Машрабдек туриб тор орасинда.

Толе, нега сен тоғлар яратдинг, Раъно билан Анвар орасинда...

НЕ ЗАМОН СЎЗ ИЗЛАГАЙМАН...

Не замон сўз излагайман, лабда холинг шарҳига, Қора дурни ким ижод этмиш юзингни тарҳига.

Солғали оламга гағво, бунча зебо бўлмасанг, Сарв ила шамшод эгар бош қоматининг фаҳрига.

Ишқини даъво айламоқлик менга осон бўлмади, Сув ила оташ кечиб кирдим муҳаббат баҳрига.

Севгини афсона билган зотта, ё раб, севги бер, Нурга кўнглини, ўзин боғлаб фалақининг чарҳига.

Ким вафо тимсоли бўлди, ул куёшдек бошдадур, Етмагай дасти жаҳоннинг ишқи комил нарҳига.

Кўрсангу ҳолим паршон, меҳрибонлик қилмасанг, Сигмагай ҳажринида Анвар дарди Кўқон шаҳрига.

ҲАЗИНИЙ НИДОСИ...

Барқ эмас бу туни ёққан устхоним ёнадур, Ўтта тушган лолалардек балки жоним ёнадур.

Толеним беголе бўлди кўзлари жоду сабаб, Ул шафак эрмас қизарган сўз, баёним ёнадур.

Тақдирим сайёдаларининг ўқиға бўлдим нишон, Ихтиёр этсам шикорни ўқ, камоним ёнадур.

Аҳли шёр дардиға ётлик қилмангиз мендан талаб, Ҳар сахар йиғлайди Машраб: «Хонумоним ёнадур»...

Мен Хувайдодек ёнурман дўсти гофил қайдасан, Лоладек ҳасратларимдин Чимёним ёнадур.

Бўйлаким, Анвар дилимда денгизу дарё ёнур, Бу замон гулхайлариди пок имоним ёнадур...

Баҳорнинг илк кунлари эди. Атрофдан пуштиранг, оппоқ бўлиб гуллаган даракларнинг муаттар ҳидлари таралиб турарди. Хар кун икки томонни чинор, ақция дараклари соя ташлаган йўлақдан юриб ишга кетаман. Бошқа яқин йўллардан ўтиб боришим, вақтинми биров бўлса-да тежашим мумкин. Аммо айнан мен учун қадрдон бўлиб қолган йўлагимдан ўтиб, манзилга етиш осонроқдек туюлади, тинч, сокин, одам кам юрадиган йўлақдан автобус бекатигача овоз чиқариб ўзинг билан ўзинг бемалол суҳбат қилишинг мумкин.

Биринчи бўлиб йўл четиди мудраб ўтирадиган этикдўз бобони кўрадим. Энди унинг жойи бўм-бўш. У яқинда бу ёруғ дунёни тарк этган.

Бугун ҳам йўлақдан шошилиб, тез-тез юриб борардим. Кўм-кўк ўтлар устида ётган эркак кишига кўзим тушди. «Биронтаси ичиб олиб думалаб ётгандай» десам, йўқ... юрагини чангаллаб ихраб ётган чол экан. Йўлақда бирпасда одам тўпланганлигидан таажубга тушдим. Инсон зоти қизиқ, ҳаётнинг ё шодон, ё гамбода кунларида дарров тўплана қолади. Леким уларнинг кўпчилиги шунчаки томошатаблар эди.

«Тез ёрдам» чақириб керак! — Чап томонда қатор бўлиб саф торган тўрт қаватли уйлар томон югуриб кетдим. Яқинроғининг йўлагига кириб тўғримдаги хонадон эшигини жон-жаҳдим билан тақиллата бошладим. Кўз ўнгимдан юрагини чангаллаб ётган одамнинг қиёфаси кетмас, «тез ёрдам» келгунинча ўлиб қолмасин-да, дея эшик очилишини кута бошладим.

Ҳайрият, қадам товушлари эшитилди. Эшикни очгунларича отам замон вақт ўтиб кетгандек бўлди. Шу пайт эшик занжирига қўллар теғди. Ва шундай асабий тарзда очилдики, ҳозир тамом бўламан, деб ўйладим. Тиззасигача қалта иштон кийган, кўзлари хиёл қизарган қирқ беш ёш-

лардаги эркак рўпарамда ваҳоят билан қоматини кериб турарди. Назаримда, биров кайфи бор, ўқрайиб тикилганини кўриб оёғимдан мажорим қочди. Аммо унинг рўпарасида қад ростламай иложим йўқ эди. — Одам уялпти! — дедим ҳовлиқиб.

Меҳринисо ҚУРБОНОВА

— Юраги касал шекилли... «тез ёрдам» чақириб керак. Илтмос, телефон қилинг!

Хонадон эгаси эшигини қандай ваҳоят билан очган бўлса, ўша тарзда «тез ёрдам» десам, йўқ... юрагини чангаллаб ихраб ётган чол экан. Йўлақда бирпасда одам тўпланганлигидан таажубга тушдим. Инсон зоти қизиқ, ҳаётнинг ё шодон, ё гамбода кунларида дарров тўплана қолади. Леким уларнинг кўпчилиги шунчаки томошатаблар эди.

«Тез ёрдам» чақириб керак! — Чап томонда қатор бўлиб саф торган тўрт қаватли уйлар томон югуриб кетдим. Яқинроғининг йўлагига кириб тўғримдаги хонадон эшигини жон-жаҳдим билан тақиллата бошладим. Кўз ўнгимдан юрагини чангаллаб ётган одамнинг қиёфаси кетмас, «тез ёрдам» келгунинча ўлиб қолмасин-да, дея эшик очилишини кута бошладим.

Ҳайрият, қадам товушлари эшитилди. Эшикни очгунларича отам замон вақт ўтиб кетгандек бўлди. Шу пайт эшик занжирига қўллар теғди. Ва шундай асабий тарзда очилдики, ҳозир тамом бўламан, деб ўйладим. Тиззасигача қалта иштон кийган, кўзлари хиёл қизарган қирқ беш ёш-

лардаги эркак рўпарамда ваҳоят билан қоматини кериб турарди. Назаримда, биров кайфи бор, ўқрайиб тикилганини кўриб оёғимдан мажорим қочди. Аммо унинг рўпарасида қад ростламай иложим йўқ эди. — Одам уялпти! — дедим ҳовлиқиб.

Хонадон эгаси эшигини қандай ваҳоят билан очган бўлса, ўша тарзда «тез ёрдам» десам, йўқ... юрагини чангаллаб ихраб ётган чол экан. Йўлақда бирпасда одам тўпланганлигидан таажубга тушдим. Инсон зоти қизиқ, ҳаётнинг ё шодон, ё гамбода кунларида дарров тўплана қолади. Леким уларнинг кўпчилиги шунчаки томошатаблар эди.

«Тез ёрдам» чақириб керак! — Чап томонда қатор бўлиб саф торган тўрт қаватли уйлар томон югуриб кетдим. Яқинроғининг йўлагига кириб тўғримдаги хонадон эшигини жон-жаҳдим билан тақиллата бошладим. Кўз ўнгимдан юрагини чангаллаб ётган одамнинг қиёфаси кетмас, «тез ёрдам» келгунинча ўлиб қолмасин-да, дея эшик очилишини кута бошладим.

Ҳайрият, қадам товушлари эшитилди. Эшикни очгунларича отам замон вақт ўтиб кетгандек бўлди. Шу пайт эшик занжирига қўллар теғди. Ва шундай асабий тарзда очилдики, ҳозир тамом бўламан, деб ўйладим. Тиззасигача қалта иштон кийган, кўзлари хиёл қизарган қирқ беш ёш-

лардаги эркак рўпарамда ваҳоят билан қоматини кериб турарди. Назаримда, биров кайфи бор, ўқрайиб тикилганини кўриб оёғимдан мажорим қочди. Аммо унинг рўпарасида қад ростламай иложим йўқ эди. — Одам уялпти! — дедим ҳовлиқиб.

Хонадон эгаси эшигини қандай ваҳоят билан очган бўлса, ўша тарзда «тез ёрдам» десам, йўқ... юрагини чангаллаб ихраб ётган чол экан. Йўлақда бирпасда одам тўпланганлигидан таажубга тушдим. Инсон зоти қизиқ, ҳаётнинг ё шодон, ё гамбода кунларида дарров тўплана қолади. Леким уларнинг кўпчилиги шунчаки томошатаблар эди.

«Тез ёрдам» чақириб керак! — Чап томонда қатор бўлиб саф торган тўрт қаватли уйлар томон югуриб кетдим. Яқинроғининг йўлагига кириб тўғримдаги хонадон эшигини жон-жаҳдим билан тақиллата бошладим. Кўз ўнгимдан юрагини чангаллаб ётган одамнинг қиёфаси кетмас, «тез ёрдам» келгунинча ўлиб қолмасин-да, дея эшик очилишини кута бошладим.

Ҳаммаёқни ларзага келтириб «тез ёрдам» машинаси етиб келди. Чол энди уларнинг ёрдамига муҳтож эмас. «Биланларингни қилинглар» дейётгандек бемалол ётарди. Чолни олиб кетишди, шундан сўнг ҳаммамиз тарқалиб кетдик. Кунлар ўтди. Бу йўлақдан хар кун

рида ётган сумкасини олиб келди. Чалқанча ётган марҳумга бир зум термулиб қолдим. Коплама тишлари ёнгирига ётар, юзи, лаблари кўкара бошлаган эди. Кимдир ачинапти, кўзлари бежогина йиғит бечора болнинг чўнтагини қовлаб ҳужжат кидириш билан овора, кимдир ишга кечи-

Ҳаммаёқни ларзага келтириб «тез ёрдам» машинаси етиб келди. Чол энди уларнинг ёрдамига муҳтож эмас. «Биланларингни қилинглар» дейётгандек бемалол ётарди. Чолни олиб кетишди, шундан сўнг ҳаммамиз тарқалиб кетдик. Кунлар ўтди. Бу йўлақдан хар кун

рида ётган сумкасини олиб келди. Чалқанча ётган марҳумга бир зум термулиб қолдим. Коплама тишлари ёнгирига ётар, юзи, лаблари кўкара бошлаган эди. Кимдир ачинапти, кўзлари бежогина йиғит бечора болнинг чўнтагини қовлаб ҳужжат кидириш билан овора, кимдир ишга кечи-

Ҳаммаёқни ларзага келтириб «тез ёрдам» машинаси етиб келди. Чол энди уларнинг ёрдамига муҳтож эмас. «Биланларингни қилинглар» дейётгандек бемалол ётарди. Чолни олиб кетишди, шундан сўнг ҳаммамиз тарқалиб кетдик. Кунлар ўтди. Бу йўлақдан хар кун

рида ётган сумкасини олиб келди. Чалқанча ётган марҳумга бир зум термулиб қолдим. Коплама тишлари ёнгирига ётар, юзи, лаблари кўкара бошлаган эди. Кимдир ачинапти, кўзлари бежогина йиғит бечора болнинг чўнтагини қовлаб ҳужжат кидириш билан овора, кимдир ишга кечи-

рида ётган сумкасини олиб келди. Чалқанча ётган марҳумга бир зум термулиб қолдим. Коплама тишлари ёнгирига ётар, юзи, лаблари кўкара бошлаган эди. Кимдир ачинапти, кўзлари бежогина йиғит бечора болнинг чўнтагини қовлаб ҳужжат кидириш билан овора, кимдир ишга кечи-

рида ётган сумкасини олиб келди. Чалқанча ётган марҳумга бир зум термулиб қолдим. Коплама тишлари ёнгирига ётар, юзи, лаблари кўкара бошлаган эди. Кимдир ачинапти, кўзлари бежогина йиғит бечора болнинг чўнтагини қовлаб ҳужжат кидириш билан овора, кимдир ишга кечи-

рида ётган сумкасини олиб келди. Чалқанча ётган марҳумга бир зум термулиб қолдим. Коплама тишлари ёнгирига ётар, юзи, лаблари кўкара бошлаган эди. Кимдир ачинапти, кўзлари бежогина йиғит бечора болнинг чўнтагини қовлаб ҳужжат кидириш билан овора, кимдир ишга кечи-

рида ётган сумкасини олиб келди. Чалқанча ётган марҳумга бир зум термулиб қолдим. Коплама тишлари ёнгирига ётар, юзи, лаблари кўкара бошлаган эди. Кимдир ачинапти, кўзлари бежогина йиғит бечора болнинг чўнтагини қовлаб ҳужжат кидириш билан овора, кимдир ишга кечи-

рида ётган сумкасини олиб келди. Чалқанча ётган марҳумга бир зум термулиб қолдим. Коплама тишлари ёнгирига ётар, юзи, лаблари кўкара бошлаган эди. Кимдир ачинапти, кўзлари бежогина йиғит бечора болнинг чўнтагини қовлаб ҳужжат кидириш билан овора, кимдир ишга кечи-

рида ётган сумкасини олиб келди. Чалқанча ётган марҳумга бир зум термулиб қолдим. Коплама тишлари ёнгирига ётар, юзи, лаблари кўкара бошлаган эди. Кимдир ачинапти, кўзлари бежогина йиғит бечора болнинг чўнтагини қовлаб ҳужжат кидириш билан овора, кимдир ишга кечи-

рида ётган сумкасини олиб келди. Чалқанча ётган марҳумга бир зум термулиб қолдим. Коплама тишлари ёнгирига ётар, юзи, лаблари кўкара бошлаган эди. Кимдир ачинапти, кўзлари бежогина йиғит бечора болнинг чўнтагини қовлаб ҳужжат кидириш билан овора, кимдир ишга кечи-

рида ётган сумкасини олиб келди. Чалқанча ётган марҳумга бир зум термулиб қолдим. Коплама тишлари ёнгирига ётар, юзи, лаблари кўкара бошлаган эди. Кимдир ачинапти, кўзлари бежогина йиғит бечора болнинг чўнтагини қовлаб ҳужжат кидириш билан овора, кимдир ишга кечи-

рида ётган сумкасини олиб келди. Чалқанча ётган марҳумга бир зум термулиб қолдим. Коплама тишлари ёнгирига ётар, юзи, лаблари кўкара бошлаган эди. Кимдир ачинапти, кўзлари бежогина йиғит бечора болнинг чўнтагини қовлаб ҳужжат кидириш билан овора, кимдир ишга кечи-

рида ётган сумкасини олиб келди. Чалқанча ётган марҳумга бир зум термулиб қолдим. Коплама тишлари ёнгирига ётар, юзи, лаблари кўкара бошлаган эди. Кимдир ачинапти, кўзлари бежогина йиғит бечора болнинг чўнтагини қовлаб ҳужжат кидириш билан овора, кимдир ишга кечи-

рида ётган сумкасини олиб келди. Чалқанча ётган марҳумга бир зум термулиб қолдим. Коплама тишлари ёнгирига ётар, юзи, лаблари кўкара бошлаган эди. Кимдир ачинапти, кўзлари бежогина йиғит бечора болнинг чўнтагини қовлаб ҳужжат кидириш билан овора, кимдир ишга кечи-

рида ётган сумкасини олиб келди. Чалқанча ётган марҳумга бир зум термулиб қолдим. Коплама тишлари ёнгирига ётар, юзи, лаблари кўкара бошлаган эди. Кимдир ачинапти, кўзлари бежогина йиғит бечора болнинг чўнтагини қовлаб ҳужжат кидириш билан овора, кимдир ишга кечи-

рида ётган сумкасини олиб келди. Чалқанча ётган марҳумга бир зум термулиб қолдим. Коплама тишлари ёнгирига ётар, юзи, лаблари кўкара бошлаган эди. Кимдир ачинапти, кўзлари бежогина йиғит бечора болнинг чўнтагини қовлаб ҳужжат кидириш билан овора, кимдир ишга кечи-

рида ётган сумкасини олиб келди. Чалқанча ётган марҳумга бир зум термулиб қолдим. Коплама тишлари ёнгирига ётар, юзи, лаблари кўкара бошлаган эди. Кимдир ачинапти, кўзлари бежогина йиғит бечора болнинг чўнтагини қовлаб ҳужжат кидириш билан овора, кимдир ишга кечи-

рида ётган сумкасини олиб келди. Чалқанча ётган марҳумга бир зум термулиб қолдим. Коплама тишлари ёнгирига ётар, юзи, лаблари кўкара бошлаган эди. Кимдир ачинапти, кўзлари бежогина йиғит бечора болнинг чўнтагини қовлаб ҳужжат кидириш билан овора, кимдир ишга кечи-

рида ётган сумкасини олиб келди. Чалқанча ётган марҳумга бир зум термулиб қолдим. Коплама тишлари ёнгирига ётар, юзи, лаблари кўкара бошлаган эди. Кимдир ачинапти, кўзлари бежогина йиғит бечора болнинг чўнтагини қовлаб ҳужжат кидириш билан овора, кимдир ишга кечи-

рида ётган сумкасини оли

ҚАДРЛИ УСТОЗЛАР! МУХТАРАМ МУРАББИЙЛАР!

Ўзбекистон Бадний Академияси ва Бадний нарсодкорлар уюшмаси жамоаси номидан сизларни Ўқитувчи ва мураббийлар кунин билан Ўн дилдан самимий мувораққод этамиз.

Сиз азиэларни соэлик-саломатлик, юртимиз келажак билан фарзандларимизга билим беришдек заэратлик ва машаққатли фаолиятинизда кул-кувват пилаймиз. Сиздек меэрли, оқибатли инсонларга ҳаммша паэзимдамиз. Муспакил Вапанимиз равнақи, халқимиз баэли-саодатли йулдан хайрли ишлариниз бароридан келсин!

"ALSKOM"

Ўзбекистон-Россия

Қўшма Суғурта Компанияси

мамлакатимиздаги барча хўжалик фаолиятини юритувчи субъектларга кенг қамровли суғурта хизматларини таклиф этади.

Компания таклиф этаётган суғурта хизматлари:

- мол-мулк ва қимматбаҳо ускуналарини суғурталаш;
- сароива қўйилган мулк, жумладан, кредитга харид қилинган транспорт воситаларини суғурталаш;
- транспорт воситалари ва транспорт ээларини учинчи шахслар олдидаги жавобгарлигини суғурталаш;
- авиация суғуртаси;
- электрон техникани суғурта қилиш;
- иккаларини суғурта қилиш;
- кўрғили ва монтаж ишлардаги талафатлардан суғурта қилиш;
- қимматбаҳо почта жўнатмаларини суғурта қилиш;
- корхона жамоасини ва фуқароларни бахтсиз ҳодисалардан суғурта қилиш;
- хориж сафарларига чиқувчиларини суғурталаш;
- иштирий шиббейт суғуртаси;
- адвокатларнинг ҳаёти ва саломатлигини суғурта қилиш;
- кўраэмаилар, спорт ва миданий-олимпиабон таэбирлар таэксилотчиларининг таэриф қилганлар олдидаги жавобгарлигини суғуртаси (мол-мулк билан биргаликда);
- аудитор, нотариус, баэологчиларнинг касбий жавобгарлигини суғурталаш.

Хизматлар лицензияланган.
(ЎзР МВнинг 29.05.03 й.даги SF 00020, 18.08.03 й.даги SF 00026 ва 29.03.04 й.даги SF 00034-сонли лицензиялари).

2003 йил якунлари бўйича Компания Республиканинг 10та йирик суғурта компаниялари рейтингда низом жамғармаси ҳажми ҳамда йиғилган суғурта бадалларининг ўсиш сурьати бўйича **учинчи ўринни** эгаллади.

Мижозлар манфаатини кафолатли ва ишончли суғурта химояси билан таъминлаш Компаниямизнинг бош мезонидир.

СИЗЛАРНИ ЎЗАРО МАНФААТЛИ ВА ИШОНЧЛИ ҲАМКОРЛИККА ЧОРЛАЙМИЗ

МАНЗИЛИМИЗ:

Ўзбекистон Республикаси, Тошкент ш., Амир Темур кўч., 24,
тел/факс 1320715, тел: 1320964.

http: www.alscom.uz; e-mail: official@alscom.uz

МУХТАРАМ УСТОЗ ВА МУРАББИЙЛАР!

Қамолитдин Бехзод номидан Миллий рассомлик ва дизайн институтини сиз азиэларни, тусусан, санъат ўқув масканлари педагог-ўқитувчиларини ва мураббийларини касб байрамини

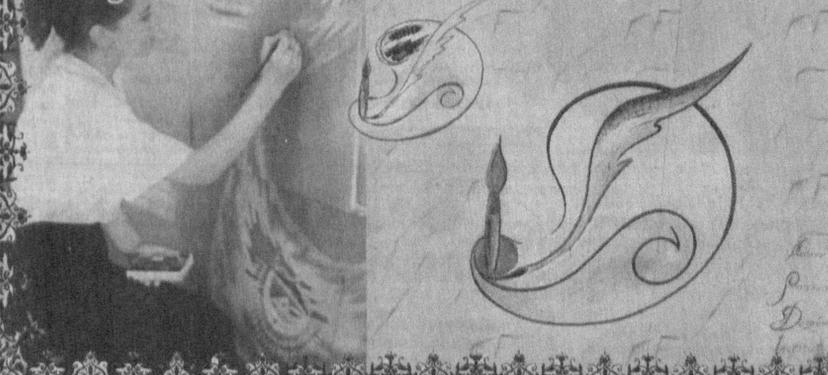
Ўқитувчилар ва мураббийлар кунин билан самимий мувораққод этади.

Шу азиэ Вапан – байрамизиники! Учинчи бебаҳо бойликларини асраб-авайлаш, келажак авлодларга етказиш ҳаммамизнинг муқаддас бурчимиз.

Сизлар таэлим бераётган ёш авлод озод ва обод Вапанимиз равнақига муносиб элмса қўшимларни шўбэасиз.

Эзу ишлариниз, нуфли шўнчулариниз бузуи сизга аталган.

Ҳаммша омон бўлинг, азиэ устозлар!

Сухроб ОЧИЛОВ

ЎЗИНГГА ШУКУР

Бир кўлида иккита китоб, иккинчи кўлида елим халтада бир кило сабзи, бир кило картошка, ярим бўлак маргарин кўтарган эр уйга кириб келса, хотини хуноб бўлиб, биринчи синфда ўқийдиган кенжасини уришиб турганмиш:
— Ҳой, боласи тушмагур, кундалики иккита тўлдириб юборибсан-ку! Бу кетишда ҳаммамизни шармандаи-шармисор қиласан. Ота-оналар мажлисида юзимни шувит қиладиган бўлдинг!

АВТОБУС ЭКАН-КУ?

Эр-хотин бургалар кечкурун циркдан чиқишиб, ҳайвонот боғига қайтишадиган экан. Хотини «таксида кетамиз» деб тихирлик қилиб туриб олипти. Шу пайт, олдиларидан лайна етаклаган бир аёл ўтиб қолибди. Эр кўл кўтарган экан, хотин:
— «Жигулига» минмайман, — дебди.
Бироз ўтиб семизгина бульдокка кўзлари кўринибди:
— «Жигулига» ҳам минмайман, — депти хотин. — «Мерс» бўлса, бошқа гап.

ТИТР

Кечкурун хотини охинонада овқатга уннаб турса, меҳмонхонадан эрининг «аа-оо-уу-уу» деган овози эшитилибди. Бир пилёла сув билан юракдорини кўтариб югуриб борса, эри диванда мазага қилиб, кино кўриб ўтирганмиш.
— Тинчликми, адаси! Утакамни ёрвордингиз! Нима бўлди?
— Титр ўқияпман, — дебди эри.
— Титрни ҳам шунақа ўқиракми?
— Маҳмадоналик қилмай, ўзинг ўқи! — депти эри. — Хозир чиқади.
Экранда бироздан кейин титр пайдо бўлипти. Хотини «фи... нус... куч... кат... так... хик...» деганча қолаверипти.
— Нонни чайнаб егин деб неча марта айтиман сенга! — депти эри қулиб. — Кани нимани ўқидинг?
— Билмадим, — депти хотини хижолат чекиб. — Ит қувгандай қилиб қувиб ўтиб бораёпти. Мен сизга «ушлаб» қолганларимни айтиб бердим.
— Углингни чақир-чи? — депти эри. — Шунинг тиши ўтмаса, менинг «ули»ларим билан сенинг «ундош»ларингдан ҳеч нарса чиқмайдиганга ўхшайди.
Бешинчи синфда ўқийдиган ўғилчаси айвонда дарс қилиб ўтирган экан, чақирилди. Бироз фурсат ўтиб, экранда яна титр пайдо бўлипти.
— Уқи, ўқи! — дейишпти эр-хотин бараварига.
— Филмдан нусха кўчириш катъиян таъқиқланади, — депти ўғли. — Яъни ёзиб олиш мумкин эмас экан.
Буни эшитган эр қотиб-қотиб кулармиш.
— Жинни бўлганим булар. Уч кишилашиб базур ўқияпмизу ёзиб олишга бало борми?

ТИННЕС КИТОБИГА КИРАРМИ КОВУН?

ШАМОЛ
Неъмат Душаевга
Қай бир кун юлиқлаб,
Чирокларни ўчирдинг.
Уйимизнинг оҳагу
Шувуқларин кўчирдинг.
Кеча терак шохларин
Синдирибсан-сочибсан.
Шиферни кўтаролмай,
Ерга ташлаб қочибсан.
Михларни сугурган ҳам
Ўзингдирсан, эҳтимол?
Сўзларини, шамолжон,
Бир зум тўхтаб, кулоқ сол.
Уй-жой қуриш учун ҳам
Керак фаросат, фаҳм.
Ўзгалар томин бузиш
Билсанг, гўноҳи азим.
Буза зумя, шамолжон,
Сен боғларда ўйна, қул.
Гуллар бағрингда яшнаб,
Атрини сочин буткул.
Эсавер майин-майин
Яшнасин юзим, кўзим.
Керак бўлса сенга уй
Қуриб бераман ўзим...

Зумда ботар жикқа терга.
— Қўриқчи ҳам, кесак-тош ҳам,
Дангирчадан таралган сас,
Бу қулқисиз «тутхўр»ларга
Келмапми сираям бас.
Энди нима қилсак экан
Дея турсак ўйга толиб,
Гапимизга аралашди
Дехқонбойни шу зайл
Мақтар экан жўралар,
— Жу-да тўғри! — дер Така
Бош чиқариб кўрадан.
Сўнги сўзини айтар у
Охури тениб тўқ-тўқ:
— Қовунинг-чи, болалар,
Пўчоғига, вей гап йўқ!

Жажжи Зебо келиб қолиб.
Жидий боқиб кўзимизга,
Катталардек силаб ияк,
Деди: — Уйда, тутимизга,
Чумчўқ ўйга сепиш керак!

Жажжи Зебо келиб қолиб.
Жидий боқиб кўзимизга,
Катталардек силаб ияк,
Деди: — Уйда, тутимизга,
Чумчўқ ўйга сепиш керак!

Жажжи Зебо келиб қолиб.
Жидий боқиб кўзимизга,
Катталардек силаб ияк,
Деди: — Уйда, тутимизга,
Чумчўқ ўйга сепиш керак!

Жажжи Зебо келиб қолиб.
Жидий боқиб кўзимизга,
Катталардек силаб ияк,
Деди: — Уйда, тутимизга,
Чумчўқ ўйга сепиш керак!

Жажжи Зебо келиб қолиб.
Жидий боқиб кўзимизга,
Катталардек силаб ияк,
Деди: — Уйда, тутимизга,
Чумчўқ ўйга сепиш керак!

«ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ» саройида
БОБОМУРОД ҲАМДАМОВНИНГ
«Соғиндим» деб
НОМЛАНГАН ЯККАХОН
КАТТА КОНЦЕРТИ
7-8 октябрь
соат 19⁰⁰ да бошланади
Кўшиқ ва муסיқалар жонли
ижро этилади
Тел.: 45-92-51, 104-20-96
Гувоҳнома № 170 07.09.04.в.

БОЛ ҲАҚИДА
ҚУШУК
«Шум бола» хон ука!
Тани-жонинг соғ-саломат,
ди-конг-ди-конг қилиб юрибсанми?
Чой-хона гавжум,
чойлар арзонми?
Яқинда радиода хонандани эшитдим. «... лабидаги боли билан қашларини қақади» деган жойи бор экан, э, қойил-е, деб юбордим. Манам биттасига ошику бекарорман. Кеча учрашувда яқинроқ келиб қарасам бир чиройли лаби бор экан. Увв, дедим-да «Жоним, лабингиздаги болингиз билан қашингизни бир қоқиб қўйинг, илтимос...» деганимни биламан, «чу и дурак» дедию кетиб қолди. Бол билан қош қоқиш масаласида озорқ кўрсатма берворингизни сўрайман.
К.КОРАКОШЕВ
ИЛОҲЧА
ҲАҚИДА ҚУШУК
Укажон!
Диванга қўзилганча «Сезам» радиосини тинглаб ётудим. Бир пайт битта хонанда

Дунё—кенг...

МАГНИТ МАЙДОНИНИНГ ОҚИБАТЛАРИ

Мутахассисларнинг ишонтириб айтишларича, электромагнит майдонларидан химояланиш нафақат одамнинг кайфиятини кўтарди, шу билан бирга, унинг жинсий мойиллигини ҳам фаоллаштиради.
Албатта, бугунги кунда электромагнит майдонларининг киши саломатлигига етказиб берган зарари кўпайиб бораётган. Айрим олимлар ҳатто катта шаҳарларда туғилишининг кескин камайиб кетиши ҳам аҳолининг доимий равишда ана шу зарарли майдонлар таъсири остида яшашларидан, дейишди. Бугун Фарбада электромагнит майдонларининг соғлиққа зиён ҳақидаги тадқиқотлар машҳур фантаст ёзувчи Стивен Кинг асарлари каби зўр қизиқиш билан ўқиларкан.
Хўш, кейинги вақтларда бу соҳада амалга оширилган тадқиқотларда нима дейилган? Мана, иккита мисол. Вашингтон университетидега каламушлар устида тажриба ўтказилди: уларга бир кун давомида кучсиз магнитли майдон таъсири кўрсатилди. Бунинг оқибатида аён бўлишича, жониворларда ДНК зарарланган ва мия ҳужайралари ҳалок бўла бошлаган. Тажрибадан олимлар шундай хулосага келишган: фенлар, соқол олувчи электр ускуналар ва айни телефонларнинг инсон миёсига салбий таъсири бор.
Швециядаги Линкопнинг университети физикаларнинг кашфиёти эса бундан-да хушқадроқ натижаларни кўрсатган. Улар телефонлар инсон миёсига безлар пайдо бўлишига ва Альцгеймер хасталигига сабаб бўлиши мумкин, деган фикр анчадан бери айтиб келинарди. Бирок тадқиқот орқали бу фикр ҳалигача илмий исботланмаганди. Швед физикаларининг назарий жиҳатдан исботлашларига қара, уяли телефон ҳосил этакдангидан узулқис электромагнит майдони инсон организмидеги қизил қон таначаларига зиён етказаркан. Бунда электромагнит майдонининг ўзи эмас, бу майдонда ҳосил этиладиган тўлқин орқали организмдаги ҳужайраларга кўчадиган биорезонансининг зарари кучли. Бу ҳолатни мутахассислар ўнлаб аскарларнинг саф тортиб, ёғоч кўприкдан шахдам қадам ташлаб юриб ўтишига киёслашадими, бундай ҳаракат кўприкда тебраниш ҳосил этиб, унинг вайрон бўлишига олиб келиши тайин.
Бундай электромагнитли тўлқинлардан сақланиш учун турли усуллар тақдир этилди. Жумладан, оддий кредит картчасига ўхшаш, бироқ озагина калитроқ пластинка — магнус қурилмани чўнтакда олиб юриши, иш пайтида компьютер монитори олдига қўйиш мумкин. Умуман, бундай «сақлагич»ларга ақсарият олимлар шубҳа билан қарашади ва уларнинг нафига ишонилмайди. Бугунги тараққиёт инсон учун беҳад кўп иқомият ва энгилликлар яратиб бергани билан бир қаторда, уни электромагнит майдонига асир қилгани ҳам бор гап.

МУАССИСЛАР: ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАДАНИЯТ ИШЛАРИ ВАЗИРЛИГИ, ЎЗБЕКИСТОН ЕЗУВЧИЛАР УЮШМАСИ
НОШИР: «ШАРҚ» НАШРИЁТ-МАТБАА АКЦИЈАДОРЛИК КОМПАНИЈАСИ
ҲОМИЙ: «МАТБУОТ ТАРКАТУВЧИ» АКЦИЈАДОРЛИК КОМПАНИЈАСИ

O'zbekiston adabiyoti va san'ati
Манзилмиз: Тошкент — 700083, Матбуотчилар кўчаси, 32
Қабулхона — 133-52-91, котибона — 136-56-48
Танқид ва адабиётшунослик бўлими: 136-56-50
Санаот бўлими: 136-56-48
Ижтимоий ҳаёт бўлими: 133-49-93
Назм ва наср бўлими: 133-49-93

Бош муҳаррир Аҳмаджон МЕЛИБОЕВ
Редакцияга келган кўлэмалар тахлил этилмайди ва муаллифларга қайтарилмайдими.
Муаллифлар фикри тахриридан нўқсан назаридан фарқланмиш муомил.
Навбатчи муҳаррир — Гулчехра УМОРОВА
Навбатчи — Байрамали МУҚИМОВ
Саҳифаловчи — Шохрух ҚОСИМОВ
«Шарқ» нашрийт-матбаа акцијадорлик компанияси босмақонаси.
Манзил: Тошкент шаҳри, «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй
Босишга топшириш вақти — 20.00. Босишга топширилди — 22.00
Газета Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигидега 058-рақам билан рўйхатда олинган. Буюртма Г — 1060. Ҳажми — 5 босма табоқ. Нашр кўрсаткичи — 222. Ташкилотлар учун — 223. 1 2 3 4 5

ЖУМА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ. СОТУВДА НАРХИ ЭРКИН